

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918-2018)

“Vojvodanski klub” je pozvao sve vojvodanske političke i društvene snage da se udruže u zajedničkoj borbi za dostojanstven i ravnopravan položaj Vojvodine u Srbiji! Ovaj apel upućen je sa Savetovanja “Vojvodina i Srbija – 100 godina posle (1918–2018)”, održanog 7. juna u Kongresnoj sali Hotela “Putnik” u Novom Sadu.

Među publikom su, između ostalih, bili i legendarni gradonačelnik Novog Sada Jovan Dejanović, književnik Laslo Vegel, profesori Alpar Lošonc i Jovan Šetrajić, analitičar Pavel Domonji, Branislav Guta Grubački (Novi optimizam), Olivera Radovanović (Zelena mreža Vojvodine), Stjepan Seder (Fondacija zavičajna kuća) i mnogi drugi, dok je podršku skupu uputio Narodni heroj Petar Matić Dule. Iako političke partije nisu bile pozvane na skup, kao prijatelji Kluba u publici su bili i Miroslav Vasin (DS), Aleksandar Odžić (VP), Milenko Vujić (NS), Zorana Šobot i Svetlana Kozić.

Svoje analize o položaju Vojvodine u Srbiji i Jugoslaviji, tokom proteklih 100 godina i danas, izložilo je ukupno 25 učesnika: dr Milivoj Bešlin je imao uvodno izlaganje, Dimitrije Boarov, prof. dr Dragan Veselinov, Živan Berisavljević, akademik dr Julijan Tamaš, prof. dr Duško Radosavljević, dr Slobodan Beljanski, akademik dr Miloš Tešić, Tomislav Ketig dopisni član VANU, prof. dr Miroslav Ilić, prof. dr Fuada Stanković, prof. dr Janja Bec-Neumann, prof. dr Boris Kršev, prof. dr Lazar Lazić, dr Boris Varga, Nikola Bugarski, Barth Stefan, Đorđe Bugarin, Đorđe Subotić, dr Goran Kaluđerović, doc. dr Radivoje Jovović, Gordana Nonin, Danica Stefanović, Dragomir Jankov – potpredsednik “Vojvodanskog kluba” i dr Branislava Kostić – predsednica “Vojvodanskog kluba”.

Na kraju savetovanja usvojeni su Zaključci kao zajednički dokument.

MILIVOJ BEŠLIN: Vojvodina i Srbija – sto godina posle

Novo ideje afirmisane tokom Prvog svetskog rata, kao i njegov ishod, kardinalno su izmenili političku kartu Evrope. Afirmacija nacionalnog principa pod uticajem istorijskog dokumenta američkog predsednika Vudroa Vilsona – *Četrnaest tačaka*, kao i poraz Nemačke i Austrougarske,

100 godina posle

Ideologija nacionalizma kao dominantna legitimacijska matrica u Srbiji, s nacijom kao organskom kategorijom, nikad se nije pomirila sa autonomijom Vojvodine, smatrajući je separatizmom i cepanjem jedinstva nacije, ne birajući sredstva u zatiranju takve alternative. Ipak, navedeni izvori vojvodanske autonomije, pa i *raison d'être* same Vojvodine, nisu prestali da postoje i kada je njen opstanak neskriveno doveden u pitanje, smatra **Milivoj Bešlin**

Prisajedinjenje 1918. - Dan Vojvodine

Poslanici Skupštine Vojvodine usvojili su u utorak predlog Pokrajinske vlade da se kao Dan Vojvodine svečano obeležava 25. novembar, dan kada je 1918. Velika narodna skupština u Novom Sadu proglasila prisajedinjenje vojvodanskih oblasti Kraljevini Srbiji. Kao datumi od pokrajinskog značaja obeležavaju se 15. maj, dan kada je održana Majska skupština u Sremskim Karlovcima 1848. godine, na “kojoj je proglašeno stvaranje Srpske Vojvodine”, kao i 10. decembar – Međunarodni dan ljudskih prava, kada su UN 1948. godine usvojile Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima. Protiv odluke, iz različitih razloga, bili su opozicioni poslanici (DS, LSV, SRS, DJB), a ključna je primedba Bojana Kostreša (LSV) da je “Dan Vojvodine izbacivanje antifazizma iz istorije Vojvodine”.

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

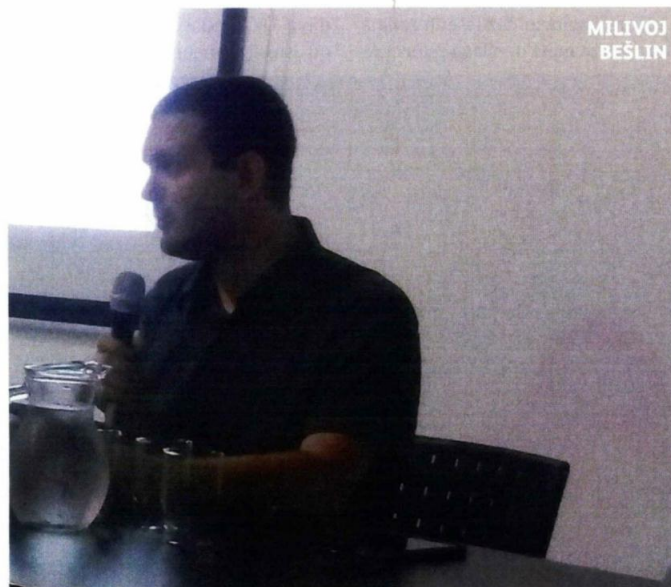
urušili su Dvojnu monarhiju. Bio je to presudan trenutak u konstituisanju zajedničke države južnih Slovena 1918. Različite ideološke grupacije i politički subjekti iz Vojvodine participirali su u ovim istorijskim procesima, najintenzivnije u poslednjoj ratnoj godini, kad se jasno postavilo pitanje statusa vojvođanskog prostora. Među njima postoji konsenzus o neophodnosti državno-pravnog raskida Vojvodine sa Ugarskom, ali se duboko razlikuju u pitanjima njenog budućeg statusa i metodama ostvarenja toga cilja. Postavljalo se pitanje hoće li se Vojvodina tretirati kao istorijska pokrajina sa vlastitim subjektivitetom, pa se kao takva politički afirmisati u jugoslovenskom državnom okviru, ili će prethodnim priključenjem Srbiji izgubiti istorijski identitet i utopiti se u jedinstvenu srpsku državu u nastajanju.

Navedeni disput bio je jedan od ključnih na Velikoj narodnoj skupštini u Novom Sadu 25. novembra 1918, na kojoj su uz prisustvo predstavnika samo slovenskih naroda (oko trećina stanovnika) prevladale radikalne pristalice Jaše Tomića, zbog čega Skupština donosi *Rezoluciju* da se "Banat, Bačka i Baranja" priključe Kraljevini Srbiji, kao i da se učini sve da se realizuje i jedinstvena država Srba, Hrvata i Slovenaca. Alternativna koncepcija zastupala je tezu o očuva-

nju političkog subjektiviteta Vojvodine, zbog čega bi se ona kao istorijska pokrajina priključila državi Slovenaca, Hrvata i Srba, kojoj su već pristupile Slovenija, Hrvatska, Dalmacija i Bosna i Hercegovina.

Pod uticajem represije i besprimerne ekonomske eksploatacije, u Vojvodini se u međuratnom periodu konstituiše autonomistički pokret, koji vodi liberalno, pretežno srpsko građanstvo. Ipak, nadnacionalnu ideju vojvođanske autonomije realizovao tek partizanski pobednici nad fašizmom, predvođeni KPJ. Nakon konačnog oslobođenja Jugoslavije od fašizma, 30–31. jula 1945. održava se *Skupština izaslanika naroda Vojvodine* – Srba, Mađara, Hrvata, Slovaka, Rumuna, Rusina, Jevreja – koja je na osnovama istorijskih, nacionalnih i drugih specifičnosti donela odluku o konstituisanju Vojvodine u autonomnu pokrajinu. Istovremeno je na, politički i nacionalno pluralnoj, Skupštini izaslanika odlučeno i da se Vojvodina kao autonomna pokrajina prisajedini Srbiji. Odluke Skupštine izaslanika potvrdila je Privremena Narodna Skupština Demokratske Federativne Jugoslavije – najviše zakonodavno i predstavničko telo nove Jugoslavije, koje je imalo i puno međunarodno priznanje.

Medutim, već 1. septembra 1945. Narodna skupština Srbije donosi *Za-*

MILIVOJ
BEŠLIN

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918–2018)

57

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918-2018)

MILOŠ TEŠIĆ: Slučaj VANU

Tokom poslednjih 27 godina Vojvodanska akademija nauka i umetnosti (VANU) dva je puta ukidana odlukama onih koji niti znaju šta je regionalna akademija niti cene i koriste domete njenih članova (jedan odsto od svih redovnih profesora od osnivanja Univerziteta u Novom Sadu) i njen doprinos društvu, a cilj im je populističko dodvoravanje dominirajućim nacionalističkim, primitivnim i rušilačkim porivima srbijanske većine. VANU je osnovana kao regionalna akademija, kakve postoje i dalje se osnivaju u mnogim zemljama Evrope i sveta: Belgija ih ima 5, Nemačka 24, Španija 2, Italija 10, Poljska 3, Finska 5, Norveška 3, Švedska 4, Ujedinjeno Kraljevstvo 4, Švajcarska 4, Francuska 4, itd. Ni u jednoj od tih zemalja nikada nije bilo optužbi da je osnivanje ili postojanje bilo koje od tih akademija, izraz pretenzija na "državnost" regije. Naprotiv, svaka od tih regionalnih akademija doprinosi ostvarenju regionalnosti, što je veoma značajno, s obzirom na aktuelne trendove u EU. Pošto se druga VANU tokom desetak godina rada pokazala kao respektabilna naučna i kulturna institucija, bilo je za očekivanje da će je Srbija podržati. Članovi VANU su kroz odeljenja društvenih, prirodnih i tehničkih nauka realizovali više desetina projekata namenjenih za potrebe Vojvodine, počev od Enciklopedije Vojvodine, pa do projekata koji doprinose rešavanju konkretnih aktuelnih problema u Vojvodini. Možda je to i bio stvarni razlog što ju je Srbija tako bezumno zgazila.

kon o ustanovljenju i ustrojstvu AP Vojvodine. Rukovodstvo Srbije je preko navedenog akta pokušalo da ozakoni tumačenje prema kojem je autonomiju Vojvodine formirala Srbija. Zakon je otvorio pitanje: ko je ustanovio autonomiju Vojvodine i da li se ovim aktom pravno obesmišljava odluka *Skupštine izaslanika naroda Vojvodine* i potvrda jugoslovenske skupštine od 10. avgusta 1945. Od tada do polovine šezdesetih godina 20. veka traju stalni pokušaji srbijanskog rukovodstva da pitanje autonomije Vojvodine reši na drugačiji način, a u krajnjoj konsekvenci i konačno ukine. U to vreme se formuliše i stav kako se Srbija ne može konstituisati u nacionalnu državu zbog svog složenog karaktera, odnosno, postojanja pokrajina.

U novim okolnostima, nakon smene Aleksandra Rankovića, u Jugoslaviji u drugoj polovini šezdesetih godina, zbog privremene prevlasti reformske

orijentacije u društvu, dubokim promenama bila je podvrgnuta i federacija od 1967. do 1971. Ustavne reforme i prekompozicija jugoslovenskog federalizma koja je išla u pravcu dalje decentralizacije, osnaživanja republičke državnosti i značajnog povećavanja nadležnosti pokrajina, nisu prošli bez otpora u Srbiji. Deo republičkog rukovodstva Srbije i uticajni delovi humanističke inteligencije, nezadovoljni predloženim rešenjima, organizovali su raspravu na Pravnom fakultetu u Beogradu 1971. na kojoj je brutalno napadnuto dalje širenje pokrajinskih autonomija. Uprkos tome, završetak ustavne reforme bio je označen donošenjem Ustava iz 1974. Položaj Vojvodine u jugoslovenskoj federaciji garantovao je zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, pravo na imovinu i raspolaganje svojim prihodima. Ovi preduslovi otvorili su period istorijski neuporedivog ekonom-

skog, društvenog i kulturnog razvoja Vojvodine.

Ipak, ni tada neće prestati pritisak za smanjenjem ili ukidanjem autonomije. Tako je grupa političkih čelnika Srbije samo dve godine posle donošenja Ustava, 1976. napisala "Plavu knjigu", kojom se dovodio u pitanje položaj autonomnih pokrajina. Nekoliko godina kasnije, sredinom osamdesetih godina 20. veka, Memorandum SANU, kao uvod u krvavo razbijanje Jugoslavije, žestoko se obrušio i na vojvodansku autonomiju. Najzad, posle konstantnih i upornih pritisaka, Srbija će u vreme Slobodana Miloševića, protiv volje Vojvodine i protivustavnim, nasilnim metodama, srušiti pokrajinsku autonomiju 1988/89. godine.

Istorijski, nacionalno-pluralni, demokratski i antifashiistički koreni vojvodanske autonomije aktuelni su i u savremenosti, upravo koliko i davnaš-

ZAKLJUČCI

1. Predstavnici Vojvodine su, pod istorijski različitim okolnostima, dva puta (1918. i 1945) doneli odluku o priključenju Vojvodine Srbiji, čime je Vojvodina unela svoju teritoriju u Srbiju. Iz toga proizilazi da je u dva ključna istorijska momenta bilo neophodno da se predstavnici Vojvodine izjasne kako bi ona mogla da uđe u sastav Srbije i Jugoslavije. To potvrđuje politički subjektivitet Vojvodine.

2. Odluka o priključenju Vojvodine kao zasebne istorijske celine – Kraljevini Srbiji, doneta je novembra 1918. godine, odlukama Velike narodne Skupštine Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena u Bačkoj, Banatu i Baranji (25.11.1918) i Velikog narodnog zbora u Rumi (24.11.1918). Ona glasi: "Priključujemo se Kraljevini Srbiji, koja svojim radom i razvitkom ujamačava slobodu, ravnopravnost i napredak u svakom pravcu, ne samo nama nego i svima slovenskim, pa

i neslovenskim narodima koji sa nama zajedno žive."

3. Doneta u uslovima prisustva srpske vojske na celoj teritoriji Vojvodine, od predstavnika 41% stanovništva Vojvodine, ova odluka je umnogome trasirala neravno-pravan položaj Vojvodine u Srbiji, zasnovan na očekivanjima da će Vojvodini biti obezbeđeni "sloboda, ravnopravnost i napredak". Očekivanja nisu ispunjena.

4. Vojvodina se neuslovljenom odlukom Velike narodne Skupštine

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

**BRANISLAVA
KOSTIĆ**

**ŽIVAN
BERISAVLJEVIĆ**

nje težnje da se ne samo autonomni status, već i sama Vojvodina, kao istorijska činjenica i viševekovna teritorijalno-politička jedinica, obesmisle i ukinu.

Ideologija nacionalizma kao dominantna legitimacijska matrica u Srbiji, s nacijom kao organskom kategorijom, nikad se nije pomirila sa autonomijom Vojvodine, smatrajući je separatizmom i cepanjem jedinstva nacije, ne birajući sredstva u zatiranju takve alternative. Ipak, navedeni izvori vojvođanske autonomije, pa i *raison d'être* same Vojvodine, nisu prestali da postoje i kada je njen opstanak ne-skriveno doveden u pitanje.

BRANISLAVA KOSTIĆ: Odlukama Velike narodne Skupštine Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena u Bačkoj, Banatu i Baranji (25.11.1918) i Velikog narodnog zbora u Rumi (24.11.1918), Vojvodina se otcepila od "Ugarske" i

priključenjem **unela u Srbiju svoj teritoriju** (Banat, Bačku, Baranju i Srem). Odluke su donete kao manifestacija "uzvišenog načela narodnog samoodređivanja".

Zašto se onda Srbija prema Vojvodini nakon priključenja ponašala kao prema osvojenoj teritoriji?

Zašto se i danas, nakon sto godina, vlast Republike Srbije i dalje ponaša prema Vojvodini kao prema ratom osvojenoj teritoriji?

I, najvažnije: imaju li današnji Vojvođani pravo da državi Srbiji, u okviru koje danas postoji Vojvodina, postavite to pitanje, a da ne budu proglašeni za separatiste?

ŽIVAN BERISAVLJEVIĆ: Politički subjektivitet Vojvodine danas je ugroženiji nego ikada u njenoj mirnodopskoj istoriji, a njena ustavna autonomija do poniženja je reducirana na formu bez ikakve sadržine. Po-

krajinom se, zapravo, danas upravlja gaulajterski.

Protiv agresivnog sistema lične vladavine, čiji nosioci perfidno manipulišu izbornim procesom, medijima i institucijama javnog mnjenja, pravosuđem, politikom zapošljavanja, etc, u uslovima nemoći, kompromitacije i nagodbenjaštva sa režimom skoro svih vojvođanskih stranaka, neophodan je postojani i efikasan otpor. Takav otpor mogu i moraju nositi nepotkupljeni deo vojvođanski orijentisane inteligencije, zajedno s nevladinim organizacijama koje nisu iskompromitovane, okupljeni u borbeni sve-vojvođanski i svenacionalni pokret po svojoj širini, koji je više strateško – politički nego izborni po svome programu i karakteru, a ustavotvorni po svojoj misiji.

Lično mislim da su dokumenti poslednjih vojvođanskih konvencija, a naročito celovitost platforme i duh

i Velikog zbora odrekla zahteva za autonomiju koji su definisani 1848. godine. Jedini uslov je bilo priključenje Srbiji kao budućem delu šire države Jugoslavije.

5. Vojvođanske političke stranke i pojedinci su tokom celog perioda između dva svetska rata vodili političku borbu za priznavanje autonomnog političkog subjektiviteta Vojvodine. To posebno pokazuju Somborska i Novosadska rezolucija i stvaranje Vojvođanskog pokreta za izbore tridesetih godina.

6. Građani neslovenskih naroda prvi put su imali priliku da i njihovi predstavnici učestvuju u donošenju odluke o Vojvodini kao zajedničkom političkom entitetu tek 1945. godine, od kada se Vojvodina i razvija kao zajednica kojoj je priznata multinacionalnost i multikulturalnost. Nedopustivo je nakon 70 godina negirati višenacionalnost kao suštinsku karakteristiku Vojvodine, kao što je nedopustivo svako poistovećivanje Vojvodine sa "srpskom pokrajini-

nom" ili definisanje Vojvodine kao "srpske" jer se time negira istorija i ruše dostignuti pravni, istorijski, društveni i kulturološki principi.

7. Vojvodina je u momentu priključenja Srbiji bila multinacionalna, multireligijska i multikulturalna, što je, uprkos sistematskoj izmeni nacionalne strukture, i danas. Učesnici savetovanja insistiraju na neprihvatanju bilo kakvog jednonacionalnog definisanja Vojvodine.

8. Učesnici Savetovanja ukazuju na važnost istorijske pouke: u peri-

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918-2018)

59

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918-2018)

TOMISLAV KETIG

TOMISLAV KETIG: O navodnom vojvodanskom separatizmu

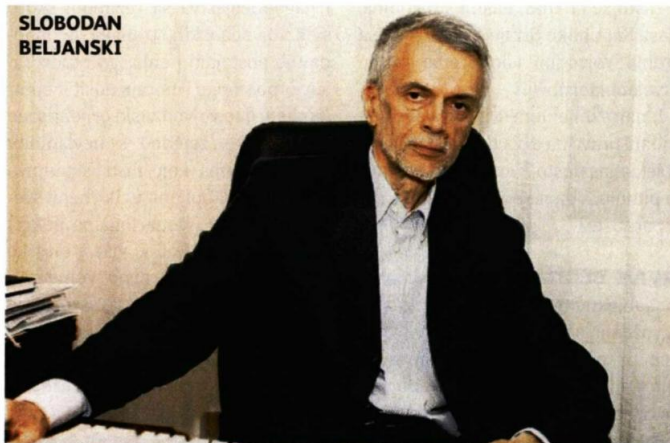
Vojvodina nema od koga da se odvaja. Ona je činjenicom da je većinski nastanjena Srbima deo državne celine Republike Srbije. Ali traži da joj se vrati njen puni autonomni status, za koji je, ma koliko to neobično zvučalo, više razumevanja imala ne samo socijalistička država iz 1974, već i monarhija iz 1931. I to vraćanje pune autonomije je, u stvari i pre svega, vraćanje neotuđivih prava vojvodanskim Srbima čija je duhovna i privredna elita stvorila prvu po evropskim merilima uređenu srpsku državu ispod Save i Dunava. Nije pretenciozna već čvrsta konstatacija: evropeizacija Vojvodine je završena. Na redu su ostali regioni Srbije. Neophodan je ustavni dogovor koji će trajno urediti pravne temelje jedino moguće decentralizovane države Srbije, u koje nijedna sadašnja ili buduća vlada neće smeti da takne jer je to naš zajednički sine qua non.

poruka Četvrte vojvodanske konvencije, dobra osnova za razradu delotvornog političko-akcionog programa novog vojvodanskog ustavotvornog pokreta sa kojom bi se moglo izaći kako pred građane i građanke Vojvodine, tako i pred evropske snage Srbije. Pa i pred međunarodnu zajednicu i njene evropske činioce, ako bude neophodno da i oni pomognu da Vojvodina i Srbija, uprkos gorkom vojvodanskom stogodišnjem iskustvu, postignu istorijski dogovor o trajnim i obostrano prihvatljivim osnovama

na kojima će zajedno graditi onakvu Republiku Srbiju – temeljito decentralizovanu, regionalizovanu, federalizovanu i po meri svoga bića složenu zajedničku u modernu evropsku državu.

SLOBODAN BELJANSKI: U vreme ujedinjenja (1918) u oblasti pravosuđa došlo je do susreta različitih sistema, tradicija i kultura. Za teritoriju Banata, Bačke i Baranje u februaru 1921. počelo je sa radom Odeljenje B Kasacionog suda u Novom Sadu, kao

sudska instances koja je preuzela nadležnost Kraljevske kurije u Budimpešti. Posle Drugog svetskog rata, sve do Ustava iz 1990. godine, Vojvodina je imala ili svoj Vrhovni sud ili Odeljenje Vrhovnog suda Srbije. Ti sudovi bili su među najboljima u državi. Ipak, činjenicu da je pravosuđe u Vojvodini od 1990. godine u stalnom padu ne možemo pripisati samo političkom paradoksu da tranzicija nije donela jačanje pravne države i sudske nezavisnosti već i krizi pravnog obrazovanja i upornoj dominaciji izvršne vlasti nad sudskom.

SLOBODAN BELJANSKI

ĐORĐE SUBOVIĆ: Aktuelnim Ustavom Vojvodanima nisu vraćena Ustavna prava, na kojima insistira Londonska mirovna konferencija.

Vraćanje ustavnih prava podrazumeva: konstitutivni akt Vojvodine – Ustav, u kojem će biti deponovane zakonodavne, sudske i izvršne nadležnosti, pravo na posedovni list, finansijsku i statističku samostalnost, izvorne prihode, pravo na imovinu, prirodne i radom stvorene resurse, te garancije međunarodne zajednice za takav vid političkog subjektiviteta. To takođe podrazumeva ravnopravnost

odu kada je Vojvodina imala najizraženiji politički subjektivitet, od 1974. do 1988. godine, postigla je najveći ekonomski, politički, kulturni i svaki drugi napredak! Taj uspeh je omogućio tadašnji Ustavni položaj Vojvodine sa punom zakonodavnom, izvršnom i sudskom vlašću, kao i pravna, ekonomska i kulturna autonomija koju je Vojvodina imala.

9. U zalaganjima za politički subjektivitet Vojvodine unutar zajed-

ničke države Srbije polaziće se od zahteva Mirovne konferencije u Londonu (1992): "Građanima Vojvodine vratiti sva građanska i ustavna prava". Ova prava nisu vraćena aktuelnim Ustavom, donetim 2006. godine. Građani i građanke Vojvodine nisu prihvatili taj Ustav, što nema pravno dejstvo, ali ima realan politički značaj.

10. Oba puta kada su predstavnici Vojvodine doneli odluku o pri-

ključenju Srbiji, jedini podrazumevani uslov priključenja bio je ulazak Srbije u širu političku celinu – Jugoslaviju. Nestankom Jugoslavije, nestao je i suštinski uslov ulaska Vojvodine u Srbiju.

11. U svim periodima kada Vojvodina nije imala suštinsku autonomiju unutar Srbije i Jugoslavije, počev od dvadesetih godina prošlog veka, u Vojvodini su se razvijali pokreti koji su se borili za različite modele i nivoe auto-

60

19/12/2013.

NOVI MAGAZIN

BROJ 138

Datum: 21.06.2018
Medij: Novi magazin
Rubrika: Kultura
Autori: Gordana Nonin
Teme: mađarska književnost i pisci

Napomena:
Površina: 3571
Tiraž: 0

Naslov: 100 godina posle

Strana:

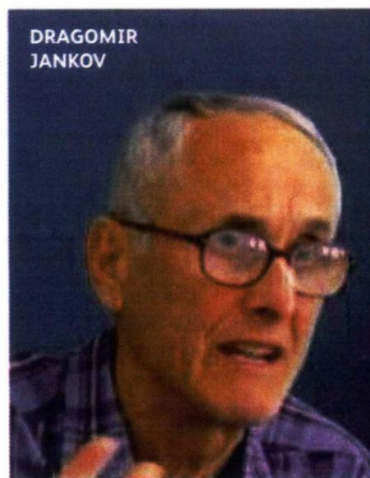
Srbije i Vojvodine, što bi u pravno-političkom smislu značilo federalizaciju Srbije, parlamentarnu demokratiju, dvodomi parlament sa većem građana i većem federalnih jedinica, sekularno društvo i laičku državu. Pojam autonomija je potpuno istrošen aktuelnim ustavom i političkom praksom. Zahtev Republike Vojvodine je ideja slobode. Republika Vojvodina, kao federalna jedinica u Saveznoj Republici Srbiji, temelji se i na činjenici da Vojvodina nije nastala na teritoriji današnje Srbije. Federalizam je lek za opustošenu i osiromašenu Vojvodinu, ali je koristan i za sve delove Srbije i državu u celini. Unitarizam i centralizam pokazali su se pogubnim!

DRAGOMIR JANKOV: Posle Ustava iz 1974. formirano je ŽTO Novi Sad, koje je od 1977. do 1989. preporučilo posrnulu železnicu Vojvodine: rekonstruišu se pruge, mostovi, grade industrijski koloseci, kupuju nove lokomotive i vagoni... Godišnje se investiralo 18 miliona dolara i da se takav trend nastavio do 2000, 2005. godine, dostigao bi se evropski nivo. Srbija, me-

đutim, 1990. gasi ŽTO Novi Sad i pripaja ga ŽTO Beograd, koji im oduzima žiro-račun, odnosi vagone, nove šine, lokomotive, opremu za elektrifikaciju pravca Subotica – Sombor – Bogojevo koju koristi za elektrifikaciju pruge Čačak – Kraljevo, nove šine za pravac Miloševo – Novi Bečej, informacioni sistem... Akcionarsko društvo Infrastruktura železnice Srbije oktobra 2016. donosi odluku da se na upropašćenim prugama u Vojvodini obustavi saobraćaj na 322 km i da se na 425 km oduzima svojstvo železničke imovine, te da se sve demontira i rasproda!

BORIS VARGA: Autonomija Vojvodine treba da se obnovi kad se za to steknu politički uslovi. Do tada treba razviti ekspertske institucije "u senci", kao G17 pre "5. oktobra", a sa ciljem da Pokrajina takve ustanove i naučne institute društvenih nauka jednom i zvanično osnuje.

Od stranaka, pokreta i koalicija u predizbornim platformama tražiti napismeno podršku zalaganja za veći stepen autonomije i podršku stvaranja novih ustanova, a u slučaju nji-

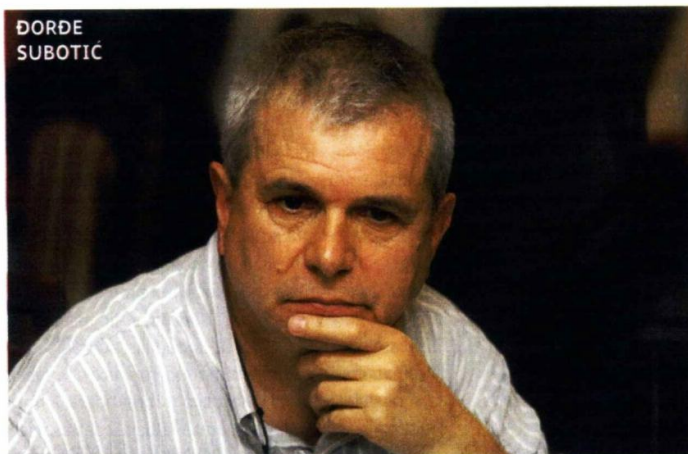

DRAGOMIR JANKOV

hovog dolaska na vlast – realizaciju predizbornog programa.

Stara ideja o autonomiji otuđena je i purgerska. Treba proširiti uticaj nevladinih organizacija i na lokalni nivo, stvoriti mreže organizacija, debate i konferencije. Mobilizovati ne samo intelektualce već sve one koji su spremni da podrže novu autonomiju Vojvodine kao svetovni i evropski humanistički projekat. ☞

Priredila: Gordana Nonin

DORĐE SUBOTIĆ

BORIS VARGA

nomije. Ti pokreti su tokom dugo vremena bivali neuspešni. Dva su suštinska razloga za neuspeh, bez obzira na istorijske okolnosti i karakteristike političkih subjekata: očekivanja da se autonomija "dobije" pomoću stranaka sa centralom u Beogradu i nejedinstvo vojvodanskih političkih subjekata.

12. Predstavnici dela građana Vojvodine su 1918. godine doneli *svoju* odluku. Mi, današnji gra-

dani i građanke multinacionalne Vojvodine, naslednici ove odluke, postavljamo pitanje: imamo li mi pravo na *našu* odluku? Imamo, jer borba za Vojvodinu je odbrana imovine, prava na slobodu, prava na čast – koja ne zastareva.

13. Učesnici Savetovanja "Vojvodina i Srbija – sto godina posle (1918–2018)" upućuju apel svim političkim subjektima, političkim strankama, sindikatima i strukovnim udruženjima, nevladi-

nim organizacijama, pokretima, udruženjima i javnim ličnostima, koji glasi: **POZIVAMO SVE VOJVODANSKE POLITIČKE I DRUŠTVENE SNAGE DA SE UDRUŽE U ZAJEDNIČKOJ BORBI ZA DOSTOJANSTVEN I RAVNOPRAVAN POLOŽAJ VOJVODINE U SRBIJI!** Okupite se oko ideje, a ne oko lidera! Beograd će saslušati Vojvodinu samo onda i tek onda kada njen glas bude snažan i jedinstven!

PRILOG: VOJVODINA I SRBIJA (1918–2018)

61

